

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku A. S.

przy uczestnictwie M. M. , M. Ś. K., M. K. , F. K. , A. K. , M. Ś., P. D., J. P., J. S., Z. Z., H. P., E. G., K. S., A. M., M. N., A. M. , P. M., Miasta W., M. S.A. w W. i Skarbu Państwa - Prezydenta W.

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 23 lutego 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 8 stycznia 2016 r., sygn. akt XXVII Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika M. Ś. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądza od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika M. S.A. w W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 4. zasądza od wnioskodawczyni na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, tytułem kosztów zastępstwa prawnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawczyni A. S. od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 8 stycznia 2016 r., sygn. akt XXVII Ca 87/16 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

W skardze kasacyjnej skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj. art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250) w zw. z art. 336 k.c. i art. 339 k.c., przez błędną wykładnię polegającą na: błędnym przyjęciu, iż C. Ś. nie był samoistnym posiadaczem nieruchomości, w sytuacji wykonywania przez niego

wszystkich uprawnień jak właściciel; nie zróżnicowaniu dwóch odrębnych bytów prawnych w postaci formalnego stosunku zobowiązaniowego pomiędzy Z. Ś. a C. Ś. wynikającego z zawartej umowy zlecenia nabycia nieruchomości przez Z. Ś. w imieniu własnym, ale na rzecz C. Ś., z nieformalnym objęciem nieruchomości w posiadanie przez C. Ś. - faktycznego jej nabywcę i tym samym nie wzięcie pod uwagę konstrukcji prawnej, wedle której w stosunku do współwłaściciela sprzedającego udział we współwłasności nieruchomości, C. Ś. obejmując przedmiotowy grunt w posiadanie był jego nieformalnym nabywcą; błędnym przyjęciu, iż nieformalna umowa darowizny z 1971 r. zawarta pomiędzy C. Ś. a jego córkami była bezskuteczna wobec braku przymiotu samoistnego posiadacza po stronie darczyńcy, jak również błędnym przyjęciem w ustalonym stanie faktycznym, że obdarowane z uwagi na jedynie 4 miesięczny czas liczony od daty darowizny do dnia wejścia w życie ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, nie mogły objąć nieruchomości w posiadanie samoistne, podczas gdy C. Ś. był samoistnym posiadaczem nieruchomości, a 4 miesięczny czas posiadania pomiędzy darowizną, a wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 26 października 1971 r. nie ma znaczenia, gdyż decydujący jest stan istniejący na nieruchomości w dniu 4 listopada 1971 r., tj. w dniu wejścia w życie ustawy uwłaszczeniowej.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te jednak nie zachodzą w tej sprawie.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Występowanie istotnego zagadnienia prawnego skarżąca upatrywała w rozstrzygnięciu, czy w sytuacji objęcia nieruchomości w posiadanie przez osobę fizyczną, która nie jest formalnym nabywcą nieruchomości, lecz w jej imieniu i na jej rzecz nieruchomość nabyła osoba trzecia, faktyczny nabywca jest posiadaczem samoistnym nieruchomości w rozumieniu art. 336 k.c. w zw. z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych.

Przedstawione przez wnioskodawczynię zagadnienie prawne w stanie faktycznym tej sprawy nie spełnia wymogu określonego w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przymiot samoistnego posiadania nieruchomości rolnej oraz rodzaj umowy o przeniesienie jej własności zawartej bez prawem przewidzianej formy, w oparciu o którą to umowę następuje objęcie takiej nieruchomości w samoistne posiadanie jest oceną prawną stanu faktycznego konkretnej sprawy. Zagadnienia związane z wykładnią przesłanek nabycia z mocy prawa własności nieruchomości rolnej na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych były przedmiotem licznych judykatów Sądu Najwyższego (por. np. uchwały z dnia 1 lutego 1989 r., III CZP 114/88, nie publ., z dnia 24 stycznia 1991 r., III CZP 61/90, OSNCP 1991, nr 7, poz. 87, z dnia 21 maja 1991 r., III CZP 42/91, OSPiKA 1992, nr 4, poz. 95, z dnia 30 czerwca 1992 r., III CZP 79/92, OSNC 1993, nr 1-2, poz. 13; postanowienie z dnia 22 lutego 1996 r., II CRN 8/96, nie publ.).

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.).

Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

W uzasadnieniu tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że według ustalonego stanu faktycznego C. Ś. objął w posiadanie nieruchomości stanowiącą przedmiot wniosku o stwierdzenie nabycia jej w trybie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, będącą formalną własnością Z. Ś., który nabył ją faktycznie na rzecz C. Ś., ale w imieniu własnym. W takim stanie faktycznym - jej zdaniem - Sąd drugiej instancji dokonał niewłaściwej interpretacji pojęcia „posiadanie samoistne” i oczywiście bezzasadnie pozbawił tego przymiotu C. Ś., a następnie jego córek.

Skarżąca przedstawiając uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w kontekście zarzucanych naruszeń prawa materialnego oraz motywów zaskarżonego orzeczenia, nie wykazała, iż kwestionowane rozstrzygnięcie stanowi efekt ewidentnych błędów w zakresie wykładni prawa i w konsekwencji jest oczywiście nieprawidłowe, jak też, że zachodzi potrzeba rozpoznania skargi kasacyjnej. Przede wszystkim bowiem zwrócić uwagę należy, iż stan faktyczny stanowiący podstawę zaskarżonego postanowienia, który jest wiążący w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) nie pozwalał na przypisanie C. Ś. i jego córkom przymiotu posiadaczy samoistnych według stanu na 4 listopada 1971 r. Zgodnie z art. 336 k.c. samoistnym posiadaczem rzeczy jest ten, kto włada nią jak właściciel. Faktyczne władanie rzeczą (*corpus*) oraz wola władania nią jak właściciel (*animus*) muszą być zaimplementowane. Tymczasem z zachowania C. Ś. nie wynika wola władania jak właściciel. Po pierwsze, nie chciał on, aby w stosunku do organów państwa występował jako właściciel udziału w przedmiotowej nieruchomości, bowiem działał jako pełnomocnik Z. Ś. na podstawie pełnomocnictwa notarialnego, które obejmowało umocowanie do zarządzania, administrowania i rozporządzania, reprezentowania mocodawcy w stosunku do wszelkich władz, urzędów i sądów, osób fizycznych i prawnych,

do zagospodarowania i ewentualnie zabudowy, a także sprzedaży, zamiany lub darowizny. Również po sporządzeniu przez niego pisma datowanego na lipiec 1971 r., w którym oświadczył, że działając na podstawie pełnomocnictwa notarialnego udzielonego przez Z. Ś. i nie mogąc wyegzekwować zwrotu zaciągniętej przez niego pożyczki przekazuje - obdarowuje całą działką o powierzchni 80 arów swoje trzy córki, które na mocy umowy dzierżawnej są użytkownikami, C. Ś. nadal zatrudniał pracowników do pomocy na działce, wydawał instrukcje co do prac, które mają być wykonane oraz wypacał im wynagrodzenie lub rozliczał się wyrażając zgodę na zabranie owoców i warzyw z działki. Zatem na podstawie tej nieformalnej umowy córki C. Ś. nie były samoistnymi posiadaczami spornej nieruchomości w dniu 4 listopada 1971 r. Potwierdzeniem braku przymiotu samoistności posiadania C. Ś. oraz jego córek w dniu 4 listopada 1971 r. przedmiotowej nieruchomości jest też wniosek z grudnia 1971 r. skierowany do Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej w W., podpisany przez Z. Ś., C. Ś. i jego córki A. Ś., M. Ś. i B. Ś. o wydanie decyzji stwierdzającej nabycie własności części nieruchomości objętej księgą wieczystą Kw nr (...) na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych na rzecz Z. Ś. i A. Ś..

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. w zw. art. 391 § 1 k.p.c. oraz 99 k.p.c. w zw. z art. 135, art. 123 ust. 1 i art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2016, poz. 2261).

Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej - § 8 ust. 1 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt. 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015, poz. 1804, ze zm.) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2016, poz. 1667) oraz § 8 ust. 1 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015, poz. 1800), ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2016, poz. 1668).

jw

l.n